

Aprob,

p.
Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

RAPORT

privind vizita efectuată la Centrul de reținere și triere Sculeni din cadrul Poliției
de Frontieră Iași, județul Iași

Sumar:

Prezentul raport, întocmit ca urmare a vizitei la Centrul de reținere și triere Sculeni din cadrul Poliției de Frontieră Iași, județul Iași, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei.
2. Constatările rezultate din vizita efectuată.
3. Recomandări.

1. Cadrul general și organizarea vizitei.

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul opțional (denumit în continuare OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție, prin vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție.

În acest sens, în temeiul art. 16 alin. (1), art. 33 alin. (1), art. 35 lit. a și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, instituția Avocatul Poporului a efectuat, la data de 13 martie 2018, o vizită la Centrul de reținere și triere Sculeni din cadrul Poliției de Frontieră Iași, județul Iași.

La efectuarea vizitei au participat _____ și _____
consilieri ai Centrului Zonal Bacău al instituției Avocatul Poporului,
medic, consilier al Centrului Zonal Craiova și _____
reprezentant al Asociației Alternative Sociale Iași.

Vizita a avut ca obiectiv verificarea condițiilor de detenție și tratamentului aplicat migranților ilegali aflați în Centrul de reținere și triere Sculeni.

Potrivit art. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 104/2001, privind organizarea și funcționarea Poliției de Frontieră Române, ”Poliția de Frontieră Română face parte din Ministerul Administrației și Internelor și este instituția specializată a statului care exercită atribuțiile ce îi revin cu privire la supravegherea și controlul trecerii frontierei de stat, prevenirea și combaterea migrației ilegale și a faptelor specifice criminalității transfrontaliere săvârșite în zona de competență, respectarea regimului juridic al frontierei de stat, pașapoartelor și străinilor, asigurarea intereselor statului român pe Dunărea interioară, inclusiv brațul Măcin și canalul Sulina situate în afara zonei de frontieră, în zona contiguă și în zona economică exclusivă, respectarea ordinii și liniștii publice în zona de competență, în condițiile legii.”

Cu privire la structura organizatorică a Poliției de Frontieră Române, conform art. 5 din

Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 104/2001, "Poliția de Frontieră Română se organizează la nivelul județelor care, potrivit organizării administrative a teritoriului României, au ca limită frontiera de stat și litoralul Mării Negre. În județele din interiorul țării, în care funcționează aeroporturi sau porturi deschise traficului internațional de persoane și mărfuri, Poliția de Frontieră Română se organizează la nivelul punctelor de trecere a frontierei de stat. Pentru Dunarea interioară, deschisă navigației internaționale, Poliția de Frontieră Română se organizează și la nivelul județelor Brăila și Ialomița."

Sectoarele Poliției de Frontieră (subordonate Inspectoratelor Teritoriale ale Poliției de Frontieră) sunt structuri de execuție din cadrul Inspectoratelor Teritoriale ale Poliției de Frontieră, cu competență limitată și organizate pe compartimente și ture, conform specificului activităților. Inspectoratul Teritorial al Poliției de Frontieră Iași, în vederea îndeplinirii atribuțiilor ce îi revin colaborează și cooperează atât cu structurile instituțiilor statului care desfășoară activități în zona de frontieră, cât și cu instituțiile de frontieră ale Republicii Moldova și Ucraina, prin structuri subordonate printre care și Serviciul Teritorial al Poliției de Frontieră Iași, Sectorul Poliției de Frontieră Iași cu Punctul de Trecere a Frontierei Sculeni și Punctul de Trecere a Frontierei Iași.

Punctele Poliției de Frontieră sunt subordonate Sectoarelor Poliției de Frontieră, funcționează în baza prevederilor acordurilor bilaterale dintre România și statele vecine, respectiv a legislației naționale în vigoare, iar principala atribuție constă în realizarea controlului documentelor pentru trecerea frontierei de stat, asigurarea derulării fluente, corecte și civilizate a traficului de călători și mărfuri prin punctele de trecere a frontierei de stat, împreună cu celelalte autorități care au competențe de control privind trecerea frontierei de stat. De asemenea, poliștii de frontieră au atribuții pe linia migrației ilegale din cadrul serviciului de combatere a migrației ilegale și transfrontaliere din cadrul Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași.

Punctul de Trecere a Frontierei Sculeni se află în localitatea Sculeni, comuna Victoria, județul Iași. Funcționează în regim de trafic internațional cu specific rutier, asigurând respectarea prevederilor tratatelor, acordurilor, convențiilor și protocoalelor de frontieră încheiate cu Republica Moldova și a celor internaționale la care România este parte, cu privire la tranzitul persoanelor și mărfurilor peste frontiera cu Moldova. Corespondent pe teritoriul moldovean este Punctul Sculeni.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

a) Referitor la competență, capacitate de cazare, grad de ocupare și structură

În cadrul Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași exista un centru de reținere și triere, format din două camere de triere. De asemenea, pentru cazarea persoanelor solicitante de azil în România existau și două garsoniere cu câte două locuri.

Conform Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea Camerei de triere din cadrul Poliției de Frontieră, aceasta era un spațiu securizat în care erau introduse persoane pentru verificări și alte măsuri, ca urmare a faptelor antisociale săvârșite (fapte de natură penală, încălcarea gravă a ordinii și liniștii publice în zona de responsabilitate).

La discuții și la vizitarea spațiilor a participat un reprezentant al Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași, precum și angajați ai Punctului de Trecere a Frontierei Sculeni cu atribuții de serviciu privind funcționarea camerei de triere.

În schema de personal al Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași existau două posturi, din care unul de ofițer, care aveau atribuții de serviciu privind camera de triere.

b) Condiții de cazare și de igienă din cadrul camerei de triere

La momentul vizitei, Serviciul Teritorial al Poliției de Frontieră Sculeni funcționa într-o clădire cu două nivele (P+1). Apa rece și curentul electric erau distribuite fără întrerupere în sistem centralizat. Căldura pe timp de iarnă și apa caldă erau asigurate cu ajutorul unei centrale termice. Dezinsecția și deratizarea se făceau trimestrial.

La data efectuării vizitei nu se afla nicio persoană în custodia acestei unități.

În camerele de triere, localizate la parterul clădirii, erau introduse persoane urmărite pe plan intern sau internațional, cu mandate de arestare sau cu un comportament agresiv. Persoanele erau reținute pentru un termen de maxim 24 de ore, conform art. 27, lit. b din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 104/2001, privind organizarea și funcționarea Poliției de Frontieră Române.

Conform declarațiilor personalului și cu respectarea Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea Camerei de triere din cadrul Poliției de Frontieră, persoanele erau introduse separat, în raport de sex, vârstă, comportament etc.

Camerele de triere erau în suprafață de aproximativ 6 mp, erau mobilate cu masă și bănci fixate în pardoseală, fiind încuiate și nefolosite la momentul vizitei.

Membrii echipei de vizită au vizitat cele două camere și au constatat că acestea prezentau condiții igienico-sanitare bune, fiind proaspăt zugrăvite și bine întreținute din punct de vedere al igienei.

În cele două camere erau amplasate sisteme de supraveghere video, iar **în pereți era montată o bară metalică. Conform informațiilor personalului și Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea Camerei de triere, Capitolul B. Supravegherea persoanelor introduse în C.T., "persoanele care se manifestă violent sau despre care se cunoaște că sunt periculoase vor fi depuse în C.T. încătușate de bara aflată în dotarea camerei"**.

Referitor la bara metalică montată în pereți, potrivit opiniei membrilor echipei de vizită, **această măsură de siguranță este excesivă și disproporționată**, în condițiile în care, pe de o parte se realiza imobilizarea cu cătușe, iar pe de altă parte camera de triere era supravegheată video.

Mai mult, folosirea barei metalice pentru imobilizarea cu cătușe aplicată în prezența altor persoane și în condiții de cazare necorespunzătoare, în care lumina naturală și ventilația erau insuficiente, constituie o formă de încălcare a demnității umane.

În acest context, condițiile de detenție necorespunzătoare și folosirea barei metalice pentru imobilizare cu cătușe reprezintă un tratament degradant, care nu se poate justifica sub nicio formă.

Drept urmare, apreciem că se impune eliminarea barelor metalice din camerele de triere ale Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași, precum și modificarea în acest sens a Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea Camerei de triere din cadrul Poliției de Frontieră.

Persoanele reținute aveau la dispoziție două toalete, separate pentru bărbați și femei, dotate cu chiuvetă și wc. **Accesul la acestea se făcea sub supravegherea personalului.**

Camerele de triere nu erau prevăzute cu ferestre și nici cu sistem de ventilare sau de aer condiționat, aerisirea camerelor realizându-se doar prin deschiderea ușilor, astfel că nu era asigurată lumina naturală și ventilația corespunzătoare. Membrii echipei de vizită au apreciat că, deși introducerea unei persoane în camera de triere poate fi dispusă pentru cel mult 24 de ore, conform O.U.G. nr. 104/2001, art. 27, lit. b, este necesar să se asigure condițiile minime referitoare la ventilație și lumină naturală.

În urma consultării Registrului de persoane reținute în Centrul de Reținere și Triere

Sculeni s-a constatat că în anul 2017 a fost reținută o singură persoană, dată în urmărire generală, domiciliată în Republica Moldova.

Conform datelor completate în rubricația registrului, persoana a fost introdusă în camera de triere în ziua de 16.12.2017 ora 22.00 și a părăsit camera de triere a doua zi, în 17.12.2017, fiind predată Serviciului de Investigații Criminale Iași, însă **fără a fi precizată ora părăsirii camerei. Având în vedere acest aspect, apreciem că este necesar să se completeze în mod corect registrul cu persoane reținute, pentru a evita suspiciunea șederii acestora în camera de triere mai mult de 24 de ore.**

De asemenea, din studierea registrelor a reieșit că în anul 2018 până la data efectuării vizitei fusese introdus în camera de triere un cetățean român, care refuzase să se legitimeze și încălcase ordinea și liniștea publică în zona de responsabilitate. Din datele înscrise în registrul de evidență a persoanelor introduse în camera de triere a reieșit că cetățeanul român a fost reținut în data de 20.02.2018, între orele 15.25-16.40. Motivat de faptul că nu mai era recalcitrant, acesta a fost eliberat, cu întocmirea Notei de scoatere din camera de triere, conform procedurii de sistem.

În registrul pentru vizitatori, pentru perioada 2014-2018 era consemnat un singur vizitator, în data de 16.12.2017, domiciliat în Republica Moldova.

Referitor la respectarea drepturilor persoanelor reținute, conform informațiilor furnizate de personalul Poliției de Frontieră a reieșit că acestora li se aduc la cunoștință drepturile și obligațiile în timpul reținerii, conform procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere.

Referitor la asigurarea unui apărător, dacă reținerea persoanei avea loc în timpul programului de lucru se contacta Baroul Iași, care desemna un avocat în funcție de anumite criterii referitoare la cauză. Pentru situațiile care interveneau în afara programului, se apela la o listă cu avocați desemnați de Baroul Iași, listă pusă la dispoziția echipei de vizită și care era reactualizată periodic.

În cadrul punctului de trecere a frontierei Sculeni erau amenajate și două garsoniere cu suprafața de aproximativ 40 mp, formate dintr-un dormitor cu două paturi, cu suprafața de aproximativ 25 mp, baie și hol, destinate găzduirii solicitanților de azil. Echipa de vizită a constatat că cele două garsoniere aveau o stare bună de igienă, paturile aveau lenjerii curate, temperatura era corespunzătoare.

Conform Procedurii privind organizarea și desfășurarea activității pe linia solicitărilor de azil, un cetățean străin/apatrid trebuie să fie considerat solicitant de azil dacă își exprimă, în orice fel, temerea de a suferi o vătămare serioasă în cazul returnării în țara sa de plecare/origine/fostă reședință obișnuită. Dorința/intenția de a solicita protecție nu trebuie să fie exprimată într-o formă anume, elementul definitiv fiind legat de temerea de ceea ce i s-ar putea întâmpla în cazul întoarcerii/returnării.

Polițistul de frontieră raportează șefului grupei de serviciu, imediat după ce un străin și-a manifestat voința din care să rezulte că acesta solicită protecția statului român. Procedura prevede că se va informa ofițerul cu atribuții pe linia migrației din cadrul Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași, iar pînă la ajungerea acestuia se va asigura introducerea solicitantului în zona de tranzit și paza acestuia.

Străinul care solicită o formă de protecție într-un punct de trecere a frontierei rămâne în zona de tranzit pînă la primirea hotărârii de aprobare a intrării în România sau, după caz, pînă la rămânerea irevocabilă a hotărârii de respingere a cererii de azil, dar nu mai mult de 20 de zile de la intrarea în zona de tranzit. După expirarea acestui termen, dacă cererea de azil nu este soluționată printr-o hotărâre irevocabilă, străinului i se permite intrarea în țară.

O atenție deosebită se acordă informării solicitantului de azil cu privire la faptul că, potrivit art. 118 din Legea nr. 122/2006 privind azilul în România, informațiile cu privire la cererea de azil și datele personale pot face obiectul schimbului de informații între statele membre ale Uniunii Europene, ori alte state care au convenit printr-un acord special participarea la Regulamentul Consiliului (CE) nr. 2.725/2000.

Conform informațiilor furnizate de personalul Poliției de Frontieră, după prezentarea solicitanților de azil în punctul de frontieră, aceștia erau preluați de către lucrătorii Poliției de Frontieră și erau plasați în cele două spații de cazare, urmând ca, în cel mai scurt timp, să fie anunțat Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava, în a cărui arie de competență intră și județul Iași.

După efectuarea verificărilor cu privire la persoanele care solicită o formă de protecție în România, Poliția de Frontieră poate emite un înscris cu titulatura Adeverință cu o valabilitate de 48 de ore, care ține loc de document temporar de identitate în România și face dovada statutului de solicitant de azil al străinului. Dacă solicitantul de azil posedă mijloace financiare, este îndrumat să se prezinte la structura specializată pe probleme de azil indicată de Inspectoratul General pentru Imigrări (de regulă Centrul Regional de Proceduri și Cazare

pentru Solicitanții de Azil Rădăuți sau Galați). În caz contrar, Poliția de Frontieră asigură transportul solicitantului de azil la structura specializată pe probleme de azil indicată de Inspectoratul General pentru Imigrări.

A fost consultat Registrul pentru evidența cererilor de azil/statut refugiat și s-a constatat că în anul 2013 o singură persoană din Republica Moldova a solicitat o formă de protecție în România, iar în anul 2014 au fost 3 solicitări, două din partea unor cetățeni ucraineni, iar alta din partea unei cetățean al Republicii Moldova.

Toate cele patru persoane au fost direcționate către Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți. Cu privire la asigurarea transportului persoanelor străine către unitățile care aparțin Inspectoratului General pentru Imigrări, s-a adus la cunoștința membrilor echipei faptul că **Poliția de Frontieră nu asigură cheltuielile de transport, în majoritatea cazurilor persoanele străine fiind preluate cu autoturismele care aparțin Centrelor Regionale de Proceduri și Cazare din cadrul Inspectoratului General pentru Imigrări. Cu privire la această colaborare nu exista niciun protocol încheiat între Inspectoratul General al Poliției de Frontieră și Inspectoratul General pentru Imigrări.**

Referitor la respectarea drepturilor persoanelor solicitante de azil, conform informațiilor furnizate de personalul Poliției de Frontieră a reieșit că acestora li se aduc la cunoștință drepturile și obligațiile aplicabile în timpul derulării procedurii, conform procedurii privind organizarea și desfășurarea activității pe linia solicitărilor de azil. Exista o listă de interpreți care puteau interveni în caz de nevoie, pentru informarea solicitantului de azil într-o limbă pe care o cunoaște cu privire la procedura de azil pe care o va urma, precum și cu privire la drepturile care îi revin, printre care și dreptul de a contacta și de a fi asistat de către un avocat, un reprezentant al UNHCR sau al unui ONG.

c) Asistența medicală

La Punctul de Trecere a Frontierei Sculeni nu exista cabinet medical și nici personal medical angajat.

Conform procedurii de sistem nr. 940/2016 privind organizarea și funcționarea camerei de triere din cadrul poliției de frontieră, înainte de introducerea în cameră a unei persoane, se efectua un triaj medical, consemnat într-un proces-verbal întocmit de lucrătorul de poliție și parafat de medicul examinator, care cuprindea următoarele mențiuni: starea sănătății declarate, semne sau urme de violență, semne sau urme autoprovocate, semne sau urme

provocate de administrarea drogurilor injectabile, tatuaje, comportament anormal (pierderi de memorie, crize epileptice, crize de sevraj etc.). Actele întocmite cu ocazia examinării medicale se anexează la documentația privind persoana în cauză, fiind predată apoi structurii operative căreia îi este transferat cazul respectiv.

La data vizitei nu exista încheiat un contract de prestări servicii cu un medic de familie, care să aibă ca obiect efectuarea triajului medical. Din discuțiile purtate cu conducerea instituției a rezultat că în situația în care persoanele custodiate în camerele de triere ar avea nevoie de asistență medicală, s-ar apela Serviciul Național Unic de Urgență 112 care ar transporta persoana respectivă până la cea mai apropiată unitate medicală de profil din județul Iași.

În cursul anului 2017 a existat o singură situație a unui cetățean moldovean care a traversat frontiera ilegal și care, după ce a fost reținut, a fost condus la spital pentru a fi supus unor investigații medicale. Persoana respectivă nu a fost introdusă în Camera de triere ci a fost transportată direct la unitatea medicală de unde a fost preluată de personalul Inspectoratului Județean de Poliție Iași.

Perioada de custodiare a persoanelor reținute în punctul de frontieră este de maxim 24 de ore, fiind apoi transferați în centrele specializate aparținând Inspectoratului General pentru Imigrări, unde există posibilitatea de acordare a unor servicii medicale de către personal calificat.

La nivelul centrului nu exista trusă medicală de urgență pentru acordarea primului ajutor în caz de necesitate. Din informațiile furnizate de personalul Poliției de Frontieră și din analiza registrelor puse la dispoziția echipei de vizită a reieșit că nu au existat cazuri de decese sau sinucideri ale persoanelor custodiate la camera de triere în anii 2017 – 2018.

d) Referitor la hrană.

În perioada de timp în care persoana este ținută în camera de triere, aceștia i se asigură hrana necesară, conform Ordinului Ministrului Afacerilor Interne nr. 310/2009. Conform informațiilor furnizate de personalul Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași, hrana putea fi asigurată prin intermediul magazinelor locale, care puneau la dispoziția persoanelor interesate produsele alimentare necesare.

Cu privire la asigurarea hranei persoanelor străine care și-au manifestat voința de a obține o formă de protecție în România, Procedura internă privind procesarea cererilor de azil la frontieră nu conține nicio prevedere, astfel apreciem că, în scopul

asigurării drepturilor persoanelor străine, este necesară fie completarea procedurii în acest sens, fie încheierea unui protocol de colaborare cu Inspectoratul General pentru Imigrări.

Față de cele expuse, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

Conducerii Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași

să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- amenajarea camerei de triere din cadrul Punctului de Trecere a Frontierei Sculeni, județul Iași, conform Procedurii de sistem nr. 940/2016 privind organizarea și funcționarea camerei de triere, emisă de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, având în vedere că la data efectuării vizitei aerisirea camerelor se realiza doar prin deschiderea ușilor, astfel că nu era asigurată lumina naturală și ventilația corespunzătoare;

- eliminarea barelor metalice din camerele de triere, având în vedere că această măsură de siguranță este excesivă și disproporționată, în condițiile în care se realiza imobilizarea cu cătușe a persoanelor violente sau a celor despre care se cunoștea că sunt periculoase sau care se manifestau violent, precum și supraveghere video; modificarea în acest sens a Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea Camerei de triere din cadrul Poliției de Frontieră, care în prezent prevede la **Capitolul B. Supravegherea persoanelor introduse în C.T.** că ”persoanele care se manifestă violent sau despre care se cunoaște că sunt periculoase vor fi depuse în C.T. încătușate de bara aflată în dotarea camerei”;

- completarea corectă a registrului cu persoane reținute, pentru a evita suspiciunea șederii acestora în camera de triere mai mult de 24 de ore, având în vedere că în rubricația registrului din anul 2017 nu fusese completată ora părăsirii camerei de către o persoană;

- examinarea posibilității de încheiere a unui contract de prestări servicii cu un medic de familie astfel încât, conform procedurii de sistem nr. 940/2016 privind organizarea și funcționarea camerei de triere din cadrul poliției de frontieră, să existe posibilitatea efectuării triajului medical pentru persoanele introduse în Camera de triere (examen clinic general, evaluarea riscului epidemiologic, starea sănătății declarate, prezența semnelor sau urmelor de

violență, semnelor sau urmelor autoprovocate, semnelor sau urmelor provocate de administrarea drogurilor injectabile, tatuaje, comportament anormal etc.);

- asigurarea fondurilor necesare hranei și transportului persoanelor străine către Centrele Regionale de Proceduri și Cazare, prin încheierea unui protocol de colaborare cu Inspectoratul General pentru Imigrări.

- achiziționarea de către Punctul de Trecere a Frontierei Sculeni a unei truse medicale de urgență pentru acordarea primului ajutor în caz de necesitate.